

ศึกษาชีวิตและการสร้างสรรค์ผลงานของจิตรกรในลัทธิประทับใจ ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยเพื่อจัดทำภาพยนตร์สั้น

เรื่อง The Impressionist

ธีรพงศ์ เสรีสำราญ

สาขาวิชาการสร้างภาพยนตร์ วิทยาลัยการภาพยนตร์ศิลปะการแสดงและสื่อใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: teerapong.se@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาชีวิต และการสร้างสรรค์ผลงานของจิตรกรในลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำองค์ความรู้ไปจัดทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง The Impressionist ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการศึกษาถึงหลักการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในลัทธิประทับใจและประวัติชีวิตของศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ผลงานในแนวทางนี้ รวมไปถึงศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินกลุ่มนี้ นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจเพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

จากการศึกษาพบว่า ธรรมชาติ วิถีชีวิตอันสงบเรียบง่ายแบบไทย และพุทธศาสนาเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินไทยในลัทธิประทับใจ โดยการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติและหลักไตรลักษณ์ของพระพุทธศาสนา อันว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งทั้งหลาย นั้นสอดคล้องกับธรรมชาติของการสร้างสรรค์ผลงานในลัทธิประทับใจ กล่าวคือ มีการใช้พู่กันวาดสีกอย่างเข้ม ๆ ใช้สีสว่าง ๆ มีส่วนประกอบของภาพที่ไม่ถูกบีบ เน้นไปยังคุณภาพที่แปรผันของแสงอันเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเวลา เนื้อหาเป็นเรื่องธรรมดา ๆ แต่อาจมีมุมมองที่พิเศษ เป็นงานศิลปะที่เน้นบรรยากาศและความรู้สึก

คำสำคัญ : จิตรกรรมลัทธิประทับใจ, บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

Life and Works of Impressionist Artists within the Social and Cultural Context of Thailand for Making a Short Film Script “The Impressionist”

Teerapong Serisamran

Film Production ,SuanSunandha International School of Art , SuanSunandha Rajaphat University

E-mail: teerapong.se@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study the life and works of impressionist artists within the social and cultural context of Thailand for making a short film script: “The Impressionist.” This research was a qualitative research. This research contained in-depth interviews of the artists creating impressionist paintings and their lives.

The results indicated that nature, the simple life of Thai people and Buddhism were the main inspirations of Thai impressionist artists. The Law of Nature and Trilaksana (three characteristics of existence), which is about the impermanence, suffering and non-self of everything is compatible with the essence of impressionism characterized by relatively small, thin, yet visible brush strokes, open composition, emphasis on the accurate depiction of light in its changing qualities (often accentuating the effects of the passage of time), ordinary subject matter, inclusion of movement as a crucial element of human perception and experience, and unusual visual angles.

Keywords : impressionism, social and cultural context of Thailand.

บทนำ

ศิลปะ เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เคียงคู่กับมนุษย์ มาช้านาน เหตุหนึ่งที่ทำให้ศิลปะดำรงอยู่คู่กับมนุษย์มาเป็นเวลานานได้นั้น อาจเป็นเพราะศิลปะเป็นสิ่งที่กลมกลืนจิตใจ ช่วยขัดเกลาและดึงเอาส่วนที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งที่สุดของมนุษย์ออกมา ดังคำกล่าวของท่าน พุทธทาสภิกขุ จากคำบรรยาย ในหนังสือศิลปะแห่งชีวิต และมหรสพของพระอรหันต์ (สุเทพ สังข์เพชร, 2552 : 1) ว่า “ศิลปะ หมายถึง วัตถุการกระทำ ความคิด และการแสดงออก ศิลปะนั้น ความหมายสำคัญอยู่ที่ความงาม แล้วก็เป็นสิ่งที่ต้องใช้ฝีมือ คือ ทำยาก แล้วก็ทำให้สำเร็จประโยชน์ที่สูงสุดในความมุ่งหมายแห่งเรื่องนั้น ๆ คำว่า ศิลปะวิสุทธิ ต้องเป็นอย่างนี้แล้ว ก็ทำให้สำเร็จประโยชน์ที่สูงสุดในความมุ่งหมายแห่งเรื่องนั้น ๆ จึงมีสติปัญญาอันละเอียดอ่อนกันเสียบ้างที่จะมีความรู้เรื่องอันละเอียดอ่อนอีกเหมือนกัน คือ เรื่องศิลปะเรื่องที่ทำอะไร ๆ ให้มันงดงาม อยู่สักแต่ว่ากินอิ่มปากอืดท้องแน่นก็พอแล้วศิลปะสำหรับการมีชีวิตอยู่ในโลกก็ต้องมีชีวิตอยู่ในโลกอย่างงดงาม” นอกจากนี้ศิลปะยังเป็นสื่อที่มนุษย์ใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกที่ตนเองมีต่อชีวิต สังคม และโลกทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าศิลปะเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของชีวิตและสังคมมาโดยตลอด

เราสามารถจำแนกศิลปะ ออกได้เป็น 7 แขนง ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรี ละครและภาพยนตร์ โดยในกลุ่มศิลปะทั้ง 7 แขนงนี้จิตรกรรมถือว่าเป็นสื่อศิลปะที่มีผู้คนรู้จักกันมากที่สุดและมีอายุที่ยืนยาวที่สุดเลยก็ว่าได้โดยปรากฏออกมาในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาพวาดจิตรกรรมผนังถ้ำ ภาพวาดบุคคล (Portrait) ภาพวาดทิวทัศน์ (Landscape)

หรือภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์ และวิหารของวัดก็ตามล้วนแล้วแต่เป็นงานศิลปะที่ผูกพันกับสังคมโลกและสังคมไทยมาช้านาน ซึ่งงานจิตรกรรมนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายแนวทาง อาทิ เช่น เรอเนซองส์ อิมเพรสชันนิสม์ (ลัทธิประทับใจ) เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ (ลัทธิสำแดงอารมณ์) คิวบิสม์ โรแมนติค เรียลลิสติก แอ็บสแตรค (ศิลปะนามธรรม) เป็นต้น โดยอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) หรือที่เรียกว่า “ลัทธิประทับใจ” นั้นถือว่าเป็นแนวจิตรกรรมที่มีผู้คนสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างมากมาย โดยเสน่ห์ของงานประเภตินี้ขึ้นอยู่กับที่การจับฉวยเอาบรรยากาศและความรู้สึกที่ศิลปินประทับใจ (Impression) ณ ช่วงเวลานั้น มาถ่ายทอดบนผืนผ้าใบ ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ การใช้พู่กันทวัดสีอย่างเข้ม ๆ ใช้สีสว่าง ๆ มีส่วนประกอบของภาพที่ไม่ถูกปิด เน้นไปยังคุณภาพที่แปรผันของแสงอันเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเวลา เนื้อหาเป็นเรื่องธรรมดา ๆ แต่อาจมีมุมมองที่พิเศษเป็นงานศิลปะที่เน้นบรรยากาศ และความรู้สึก ในประเทศไทยมีจิตรกรที่วาดภาพในสไตล์นี้อยู่เป็นจำนวนมาก โดยทั้งนี้ได้มีชื่อเสียงในระดับสากลด้วย อาทิ ศาสตรเมธี ปัญญา เพ็ชรชู ศ.(พิเศษ) ประกิจ (จิตร) บัวบุศย์ เพื่อ หริพิทักษ์ บันชา ศรีวงศ์ราช เอกชัย ลวดสูงเนิน เสี่ยม ยารังษี เป็นต้น โดยศิลปินไทยนั้นได้มีการหยิบจับเอาเรื่องราว และความรู้สึกที่ตนมีต่อสังคมไทย และโลกใบนี้ถ่ายทอดออกมาอย่างงดงาม จึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทาง และความคิดที่ศิลปินเหล่านี้มีต่อสังคมไทยและรูปแบบวิธีที่ศิลปินเหล่านี้นำเสนอออกมาผ่านผลงานของตน

ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่น่าสนใจด้วย ภาพเคลื่อนไหว (Motion Picture) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ ความเป็นศิลปะ

ความเป็นวิทยาศาสตร์ และความเป็นสื่อมวลชน นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังถูกจัดให้เป็นศิลปะสมัยใหม่แขนงที่เจ็ด ซึ่งเป็นการผนวกรวมศิลปะทุกแขนงเข้าไว้ด้วยกัน อันประกอบไปด้วย คีตศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม นาฏกรรม และ วรรณกรรม นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังมีส่วนในการสะท้อนบริบททางสังคมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา การเมืองการปกครอง ดังเช่นที่ภาพยนตร์ของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ผู้กำกับไทยที่ได้รับรางวัลปาล์มทองคำ (Palme d' Or) จากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ (Festival de Cannes) จากภาพยนตร์เรื่อง “ลุงบุญมีระลึกชาติ (Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives)” ได้หลอมรวมเอาศิลปะหลายแขนงมาใส่ไว้ในภาพยนตร์ที่สะท้อนบริบททางสังคมวัฒนธรรมและการเมืองไทยได้อย่างแยบคาย จนผลงานของเขาเป็นที่รู้จักในระดับสากล (Suwanpakdee, P, 2016, p. 46-52)

ภาพยนตร์ถือได้ว่าเป็นสื่อศิลปะที่มีอายุน้อยที่สุดในกลุ่ม แต่ภาพยนตร์ได้ถูกมองว่าเป็นสื่อที่ทรงอำนาจภาพที่สุด เนื่องด้วยสื่อภาพยนตร์สามารถรวบรวมเอาคุณลักษณะ และพลังของสื่อทั้ง 6 ชนิด มาหลอมรวมและถ่ายทอดเรื่องราวของชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ Thomas Warchol นักวิชาการภาพยนตร์และผู้กำกับการแสดงของโปแลนด์ที่ว่า “ภาพยนตร์เป็นกระจกเงา เป็นสำนึก และเป็นผู้ศึกษาความเป็นไปได้ของสังคม” (1986, p. 123-132 อ้างถึงใน บงกช เสวตมรร, 2533 : 1) ดังนั้นการทำหน้าที่ของภาพยนตร์จึงไม่ใช่เป็นเพียงสื่อที่ให้ความบันเทิง แต่ยังสามารถช่วย สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้คนส่วนใหญ่รับรู้ กล่าวได้ว่าภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมทางสังคม

(Social Practice) รูปแบบหนึ่ง (Donald & Renov, 2008, p. 38) หมายถึง ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงเช่นกัน เป็นสื่อที่เกิดจากสภาพความจริงของสังคมที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะหยิบยกประเด็นของการถ่ายทอดเรื่องราวทางสังคมผ่านทางงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจมาผนวกรวมกับพลังขับเคลื่อนของสื่อภาพยนตร์ เพื่อที่จะจะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจสถานการณ์ สภาพะ ทัศนคติ ความคิด ความรู้สึก ที่คนในสังคมมีต่อเรื่องราวที่กำลังดำเนินไปภายใต้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมไทย เพื่อต่อยอดให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนา และส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ทั้งทางด้าน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาองค์ความรู้เกี่ยวกับงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อศึกษาการเขียนบทภาพยนตร์เพื่อสร้างภาพยนตร์ขนาดสั้นตามทฤษฎีภาพยนตร์
3. เพื่อวิพากษ์งานเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่นำเสนอเรื่องราวของการการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมในลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีสำคัญที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้คือ สุนทรียภาพในจิตรกรรมลัทธิประทับใจ อันมีใจความว่า ลัทธิประทับใจ เป็นลัทธิศิลปะที่มุ่งเน้นการนำเสนอความงามตามธรรมชาติ โดยการถ่ายทอด

ผ่านความประทับใจของศิลปินที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ ณ สถานที่นั้น และในช่วงเวลานั้น หนึ่งในหลักการที่ก่อให้เกิดความงามของลัทธิประทับใจ คือ เรื่องของ “แสง” ส่วนในเรื่องเนื้อหา และเรื่องราวของจิตรกรรมลัทธิประทับใจนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องชีวิตประจำวันเป็น การศึกษาโดยตรงจากธรรมชาติที่อยู่เบื้องหน้าของศิลปินในช่วงเวลานั้น นอกจากนี้ยังมีแนวคิด และทฤษฎีอื่นที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ แนวคิดรูปแบบการเล่าเรื่องใน ภาพยนตร์ และ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมลัทธิประทับใจ และการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์อันสะท้อนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทย มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งได้ทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้ได้ที่น่าสนใจ ซึ่งมีดังนี้

1. เดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ (2554) เรื่อง “การวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปรัชญาแนวคิดและอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรวมทั้งลักษณะรูปแบบผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างสรรค์และการแสดงออกในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง เกิดจาก การผสมผสานระหว่างแนวคิดแบบพุทธปรัชญากับรูปแบบของศิลปะตะวันตกหลากหลายรูปแบบแล้วสังเคราะห์สร้างสรรค์รูปแบบอันเฉพาะของตนเองขึ้นมาใหม่

2. เอกสิทธิ์ พันธุ์พูล (2554) เรื่อง “อัตลักษณ์ไทยในภาพยนตร์ของเชิด ทรงศรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นลักษณะไทยและการวิเคราะห์อัตลักษณ์ไทยที่

ปรากฏในภาพยนตร์ของเชิด ทรงศรี รวมถึงเพื่อศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างอัตลักษณ์ไทยในภาพยนตร์ของเชิดทรงศรีกับสภาพบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยตามยุคสมัยต่าง ๆ พบว่าเชิด ทรงศรี ได้ใช้องค์ประกอบของภาพยนตร์ด้านต่าง ๆ ในการถ่ายทอดลักษณะไทยทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตรกรรมลัทธิประทับใจ (Impressionism) เป็นชื่อของกระบวนกรศิลปะที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ การใช้พู่กันตัวถี่อย่างเข้ม ๆ ใช้สีสว่าง ๆ มีส่วนประกอบของภาพที่ไม่ถูกบีบ โดยมีจุดเน้นไปยังคุณภาพที่แปรผันของแสงอันเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเวลา ส่วนเนื้อหาเป็นเรื่องธรรมดาๆแต่อาจมีมุมมองที่พิเศษ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร และ สัมภาษณ์ศิลปิน ผู้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องรูปแบบการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมลัทธิประทับใจ เพื่อนำมาทำเป็นบทภาพยนตร์สั้น 1 เรื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย
2. ได้องค์ความรู้ในการเขียนบทภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยเพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และ

เกิดความรักและห่วงใยในจิตรกรรมไทยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทั้งดงาม

3. ใช้เป็นองค์ความรู้และงานเขียนบทภาพยนตร์ต้นแบบในการสอนนักศึกษาเพื่อให้ นักศึกษาได้เกิดความรู้ความเข้าใจในการนำ ทรัพยากรของชาติมาสร้างเรื่องราว และใช้ในการ ผลิตภาพยนตร์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ ผลงานในลัทธิประทับใจพบว่า ลักษณะของ ภาพวาดในลัทธิประทับใจ (Impressionism) คือ การใช้พู่กันตระหวัดสีอย่างเข้ม ๆ ใช้สีสว่าง ๆ มี ส่วนประกอบของภาพที่ไม่ถูกบีบเน้นไปยัง คุณภาพที่แปรผันของแสง โดยมักจะเน้นไปยัง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเวลา เนื้อหาของภาพเป็นเรื่องธรรมดา ๆ และมีมุมมอง ที่พิเศษโดยจิตรกรในลัทธิประทับใจนิยามภาพ ทิวทัศน์ หรือ landscape โดยภาพทิวทัศน์ที่วาด อาจเป็นภาพที่เขียนจากธรรมชาติจริงโดยตรง หรือจะเขียนจากความทรงจำ หรือบางทีอาจต้อง ใช้ภาพร่างที่วาดจากสถานที่จริงมาเป็นแบบก็ได้ ภาพทิวทัศน์สามารถแสดงรูปลักษณะของสิ่ง ต่าง ๆ ตามที่มีอยู่จริงอย่างเหมือนจริงเต็มที่ หรือ อาจเปลี่ยนลักษณะไปตามอุดมคติก็ได้ ศิลปิน อาจนำเสนอภาพทิวทัศน์ตามแนวส่วนตน หรือ อาจดำเนินตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มศิลปินใด ๆ ก็ได้ ประสบการณ์ของศิลปินเองย่อมมีผลต่อ การเลือกรูปแบบและวิธีการในการเขียนภาพ ทิวทัศน์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้แนวคิดของศิลปินกลุ่มนี้ มักมุ่งเน้นการนำเสนอความงามตามธรรมชาติโดย การถ่ายทอดผ่านความประทับใจของศิลปินที่มีต่อ

ความงามในธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ ณ สถานที่นั้น และในช่วงเวลานั้น หนึ่งในหลักการที่ก่อให้เกิด ความงามของลัทธิประทับใจ คือ เรื่องของ “แสง” ก่อนหน้านั้นกรรมวิธีในการสร้างภาพให้เกิด สามมิติได้ โดยใช้หลักทฤษฎีทัศนียภาพด้วยเส้น (Linear Perspective) สร้างให้เกิดภาพลวงตา ให้ดูลึกตื้น ใกล้ไกล ด้วยการใช้นเส้นเป็นสื่อ นำ สายตา และเพิ่มมิติของอากาศ (Aerial Perspective) ขึ้น ด้วยการนำหลักทฤษฎีสี-แสงอาทิตย์ มาช่วย ให้สีมีความกระจ่างสดใสยิ่งขึ้น โดยเน้นในเรื่อง รูปทรงที่เกิดขึ้นด้วยสี แสง และเงา รวมทั้งแสงที่ สะท้อนและเงาที่ตกทอดด้วย ส่วนในเรื่องเนื้อหา และเรื่องราวของจิตรกรรมลัทธิประทับใจนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องชีวิตประจำวันที่เน้นการรับรู้ ตามสัญชาตญาณโดยตรงจากธรรมชาติที่อยู่เบื้อง หน้าของศิลปินในช่วงเวลานั้น หรืออาจเป็นฉาก ชีวิตที่เต็มไปด้วยความร่าเริงสนุกสนานของผู้คน ตึกรามบ้านช่อง ยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมา

ส่วนชีวิตของศิลปินในลัทธิประทับใจนี้ ส่วนใหญ่แล้วพบว่าในเบื้องต้นต้องพบกับ ความยากลำบาก เนื่องจากรูปแบบการสร้างสรรค์ ผลงานในลัทธิประทับใจ ถือว่าเป็นสิ่งใหม่ในสังคม จึงทำให้ประสบกับความยากลำบากในการขาย งานของตน ซึ่งนอกจากศิลปินจะต้องหาเลี้ยงชีพ ด้วยความยากลำบากแล้วในขณะเดียวกันก็ต้อง รักษาอุดมการณ์ของการสร้างสรรค์งานในลัทธิ ประทับใจอีกด้วย ซึ่งสามารถสรุปแนวคิด รูปแบบ และเทคนิคในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมลัทธิ ประทับใจและเส้นทางชีวิตของศิลปินในลัทธิ ประทับใจได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวคิด รูปแบบและเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน และเส้นทางชีวิตของศิลปินลัทธิประทับใจ

แนวคิด	เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	เส้นทางชีวิตของศิลปิน
มุ่งเน้นการนำเสนอความงามตามธรรมชาติโดยการถ่ายทอดผ่านความประทับใจของศิลปินที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ ณ สถานที่นั้นและในช่วงเวลานั้น หนึ่งในหลักการที่ก่อให้เกิดความงามของลัทธิประทับใจ คือ เรื่องของ “แสง” ส่วนในเรื่องเนื้อหาและเรื่องราวของจิตรกรรมลัทธิประทับใจนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องชีวิตประจำวันที่เน้นการรับรู้ตามสัญชาตญาณโดยตรงจากธรรมชาติที่อยู่เบื้องหน้าของศิลปินในช่วงเวลานั้น หรืออาจเป็นฉากชีวิตที่เต็มไปด้วยความร่าเริงสนุกสนานของผู้คน ตึกกรามบ้านช่อง ยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมา	หนึ่งในหลักการที่ก่อให้เกิดความงามของลัทธิประทับใจ คือ เรื่องของ “แสง” ก่อนหน้านั้นกรรมวิธีในการสร้างภาพให้เกิดสามมิติได้ โดยใช้หลักทฤษฎีทัศนียภาพด้วยเส้น (Linear Perspective) สร้างให้เกิดภาพลวงตาให้ดูลึกตื้น ใกล้ไกล ด้วยการใช้นเส้นเป็นสื่อนำสายตา และเพิ่มมิติของอากาศ (Aerial Perspective) ขึ้นด้วยการนำหลักทฤษฎีสี-แสงอาทิตย์มาช่วยให้สีมีความกระฉ่างสดใสยิ่งขึ้น โดยเน้นในเรื่องรูปทรงที่เกิดขึ้นด้วยสี แสง และเงา รวมทั้งแสงที่สะท้อนและเงาที่ตกทอดด้วย	ในเบื้องต้นนั้นต้องพบกับความยากลำบาก เนื่องจากรูปแบบการสร้างสรรคผลงานในลัทธิประทับใจนั้น ถือว่าเป็นสิ่งใหม่ในสังคมทำให้ประสบกับความยากลำบากในการขายงานของตน ซึ่งนอกจากศิลปินจะต้องหาเลี้ยงชีพด้วยความยากลำบากแล้วในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาอุดมการณ์ของการสร้างสรรค์งานในลัทธิประทับใจอีกด้วย

จากการศึกษาประวัติชีวิต และแนวคิดการสร้างสรรคผลงานของศิลปินลัทธิประทับใจจากเอกสารและงานเขียนต่าง ๆ รวมไปถึงจากการสัมภาษณ์ศิลปินในลัทธิประทับใจ 3 ท่าน คือ บันชา ศรีวงศ์ราช เอกชัย ลวดสูงเนิน และเสงี่ยม ยารังษี พบว่า ศิลปินมักมีความรักธรรมชาติและชอบเขียนรูปนอกสถานที่ ธรรมชาติเป็นครู ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ การสร้างงานเกิดจากการที่ได้สัมผัสธรรมชาติในสถานที่จริง ในมุมมองต่างๆที่มีการใช้สีที่หลากหลายโดยใช้สี แสง และเหตุผลของสีที่ปรากฏในธรรมชาติ โดยไม่เน้นรายละเอียด แต่ปล่อยให้บรรยากาศของสี แสง ครอบคลุมอยู่ทั่วไปในรูปทรงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาพ โดยเป็นเนื้อหาที่มองเห็นจากธรรมชาติ สภาวะและบรรยากาศที่อยู่รอบตัวผสมผสาน

กับความประทับใจและอารมณ์ของศิลปิน ณ ขณะนั้น โดยมีวิธีการถ่ายทอดเน้นเฉพาะในส่วนที่สำคัญ มีการลดทอนในรายละเอียดของภาพเขียน ไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าภาพวาดที่สวยงามต้องเป็นภาพวาดที่เขียนได้เหมือนจริงมากที่สุด ถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยได้เป็นอย่างดี มีรายละเอียดที่ซับซ้อนน่าสนใจ อันเกิดจากการรวมตัวกันขององค์ประกอบทางศิลปะ นิยมการวาดภาพทิวทัศน์ วัฒนาอาราม สิ่งปลูกสร้าง และ บรรยากาศบ้านเมือง ถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนเมืองและชนบท อันสะท้อนให้เห็นถึงความสำนึกรักในธรรมชาติ ชีวิตความเป็นอยู่ ชนบประเพณี บรรยากาศและวัฒนธรรมแบบไทย เป็นลีลาการเขียนอันสะท้อนกลับถึงอุปนิสัยของชนชาติ อันเป็นอุดมคติของจิตรกรรมไทย ดังสรุปไว้ในตารางที่ 2

เน้นความเป็นวัง ปู่กับสิ่งองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

ตารางที่ 2 แนวคิด รูปแบบและเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน และเส้นทางชีวิตของศิลปินลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

แนวคิด	เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	เส้นทางชีวิตของศิลปิน
ธรรมชาติมีความลึกซึ้ง มหัศจรรย์ มีสรรพสิ่งที่ตามมหาศาลหาที่สุดมิได้ สิ่งเหล่านี้คือความบันดาลใจในการทำงานศิลปะ วัดวาอารามบ้านเรือนทุ่งนาเป็นสิ่งที่บันดาลใจ เป็นความเรียบง่ายและให้ความสงบจิตใจ ความประทับใจในสิ่งเหล่านี้ศิลปิน ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ มิฉะนั้นคงจะลบล้างไปหมดในเวลาอันไม่นาน ให้ความสำคัญในเรื่องความรู้สึก เรียบง่าย สันโดษ สะท้อนเรื่องสมาธิ โดยถือปรัชญาทางพุทธศาสนาเป็นหลัก	ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ วิถีชีวิตที่เรียบง่ายและความสงบแบบไทย และพระพุทธศาสนา การสร้างงานเกิดจากการที่ได้สัมผัสธรรมชาติ ในสถานที่จริง ในมุมมองต่างๆที่มีการใช้สีที่หลากหลายโดยใช้สี แสง และเหตุผลของสีที่ปรากฏในธรรมชาติ โดยไม่เน้นรายละเอียด โดยเป็นเนื้อหาที่มองเห็นจากธรรมชาติ สภาวะและบรรยากาศที่อยู่รอบตัว ผสมผสานกับความประทับใจและอารมณ์ของศิลปิน ณ ขณะนั้น	ส่วนใหญ่ก็มีพื้นเพเป็นคนต่างจังหวัดจึงมีความรักและผูกพันกับธรรมชาติและวิถีชีวิตแบบชนบทอันเรียบง่ายและสงบ จึงทำให้ชอบออกไปสู่ธรรมชาติและวาดภาพจากธรรมชาตินั้น เมื่อแรกเริ่มการเป็นศิลปิน จึงพบกับความยากลำบากมาก่อน เนื่องจากเมื่อยังไม่มีชื่อเสียงจึงขายภาพไม่ค่อยได้ แต่เพราะเป็นสิ่งที่รักจึงทำมาอย่างต่อเนื่องโดยตลอดในที่สุดจึงประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า หลักแนวคิด และวิธีในการสร้างสรรค์งานในลัทธิประทับใจนั้นมีความสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ในด้านการมีสมาธิ การคำนึงถึง

ความเป็นอนิจจัง การใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา กับการดำรงอยู่ ณ ปัจจุบันขณะ ดังปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสอดคล้องกันระหว่างหลักธรรมทางพุทธศาสนาและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจ

หลักธรรมทางพุทธศาสนา	การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในลัทธิประทับใจ
สมาธิ	สมาธิ เป็นทั้งรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน และในอีกทางหนึ่ง การสร้างสรรค์ผลงานก็ได้ก่อให้เกิดสมาธิและความสงบในจิตใจของศิลปิน เช่นกัน
อนิจจัง (การเปลี่ยนแปลง ไม่เที่ยงแท้ของสรรพสิ่ง)	ถ่ายทอดความแปรเปลี่ยนของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ อาทิเช่น ความเปลี่ยนแปลงของแสงในแต่ละช่วงเวลาของวัน
มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง)	งานจิตรกรรมในลัทธิประทับใจเป็นงานที่ไม่ละเอียดจนเกินไป ไม่บางเบาจนเกินไป ไม่โลดโผนแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่อ่อนด้อย แต่เปี่ยมไปด้วยความจริงและความรู้สึก
การดำรงอยู่ ณ ปัจจุบันขณะ	ศิลปินถ่ายทอดความประทับใจ ณ ช่วงขณะนั้น ผ่านผลงานการสร้างสรรค์เพื่อฉวยจับความงาม ณ ขณะนั้นไว้มิให้เลือนหาย

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในลัทธิประทับใจภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

เป็นการถ่ายทอดอารมณ์ และสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้สี แสง และเหตุผลของสีที่ปรากฏในธรรมชาติ โดยไม่เน้นรายละเอียด แต่ปล่อยให้

เน้นความเป็นวัฏจักรของชีวิตมนุษย์อันมีคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

บรรยากาศของสี แสง ครอบคลุมอยู่ทั่วไปในรูปทรงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาพ โดยเป็นเนื้อหาที่มองเห็นจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัวผสมผสานกับความประทับใจและอารมณ์ของศิลปิน ณ ขณะนั้น โดยถ่ายทอดออกมาอย่างซื่อสัตย์ซื่อตรงที่สุด มักไม่ค่อยแฝงแนวคิด อุดมการณ์ หรือปรัชญาใดๆ เพราะธรรมชาติเป็นปรัชญาในตัวเองอยู่แล้ว ทั้งนี้ความเป็นชาวพุทธ ความละเอียดอ่อน สมาธิและความเรียบง่ายแบบวิถีไทย ทำให้งานของศิลปินไทยมีความแตกต่างจากผลงานของชาติอื่น

เรื่องราวในภาพยนตร์สั้นเรื่อง “The Impressionist” เป็นเรื่องของ จิตร จิตรกรหนุ่มผู้ยากจนที่ตัดสินใจออกจากถิ่นชนบทเพื่อมาสานฝันกับการเป็นจิตรกรเอกในเมืองกรุง ซึ่งได้พบว่าชีวิตจริงนั้นไม่ง่ายอย่างความฝัน โดยเรื่องราวที่นำเสนอในบทภาพยนตร์เป็นช่วงเวลาที่ยุติ

กำลังเผชิญกับความยากลำบากและความสับสนในตัวตน บทภาพยนตร์จะ เล่าผ่านเสียงบรรยาย (Voice Over) ของตัว จิตร ในห้วงคำนึงที่ตนเองมีต่อชีวิตที่ผ่านมา ความกังวลและความคาดหวังต่ออนาคต ทศนคติและแนวคิดที่จิตรมีต่องานศิลปะและงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจที่ตนเองรักและทุ่มเท โดยเสียงบรรยายจะดำเนินไปโดยมีความสอดคล้องกับภาพซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความงามตามธรรมชาติของชีวิตอันเป็นแรงบันดาลใจสำคัญของศิลปิน ภาพอันงดงาม และทรงพลังในการทำงานของศิลปิน ปรัชญาของลัทธิประทับใจอันว่าด้วยการฉวยจับความงาม ณ ขณะหนึ่งมาถ่ายทอดผ่านกระบวนการทางศิลปะ รวมไปถึงวิถีทางวัฒนธรรมไทยทั้งในชนบท และในเมือง โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาอันเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรคงานของจิตร ผู้เป็นศิลปินลัทธิประทับใจ

ตารางที่ 4 รูปแบบการนำเสนอเสียงบรรยายและภาพประกอบในบทภาพยนตร์สั้นเรื่อง The Impressionist

เสียงบรรยาย (Voice Over)	ภาพประกอบ
บรรยายถึงห้วงคำนึงที่ตนเองมีต่อชีวิตที่ผ่านมา	ภาพชีวิตตั้งแต่ในวัยเด็ก จนถึงปัจจุบัน
ความกังวลและความคาดหวังต่ออนาคต	ภาพเชิงนามธรรมสะท้อนความสับสนในตัวตน
ทศนคติและแนวคิดที่จิตรมีต่องานศิลปะและงานจิตรกรรมลัทธิประทับใจ	ภาพซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความงามตามธรรมชาติของชีวิตอันเป็นแรงบันดาลใจสำคัญของศิลปิน ภาพอันงดงามและทรงพลังในการทำงานของศิลปิน
ปรัชญาของลัทธิประทับใจอันว่าด้วยการฉวยจับความงาม ณ ขณะหนึ่ง	ภาพซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความงามตามธรรมชาติของชีวิตอันเป็นแรงบันดาลใจสำคัญของศิลปิน ภาพอันงดงามและทรงพลังในการทำงานของศิลปิน ภาพการวาดงานเชิงทิวทัศน์ ณ สถานที่จริง
วัฒนธรรมไทยทั้งในชนบทและในเมือง	ภาพแสดงวิถีทางวัฒนธรรมไทย อาทิเช่น การดักบาตร การสวดมนต์ ไหว้พระ ทำบุญ ทำสมาธิเจริญปัญญาอันเป็นรากฐานสำคัญในการทำงาน
กล่าวถึงแรงบันดาลใจเกิดจากธรรมชาติ และ วิถีชีวิตอันเรียบง่ายของไทย	การวาดภาพทิวทัศน์ วัดวาอาราม สิ่งปลูกสร้าง และ บรรยากาศบ้านเมือง ถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนเมืองและชนบท อันสะท้อนให้เห็นถึงความสำนึกรักในธรรมชาติ ชีวิตความเป็นอยู่ ชนบประเพณี บรรยากาศและวัฒนธรรมแบบไทย

ข้อเสนอแนะ

สามารถนำเอารูปแบบงานวิจัยนี้ไปใช้ในการศึกษาชีวิตและการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยในรูปแบบหรือลัทธิอื่น ๆ อาทิเช่น ลัทธิสำแดงพลังอารมณ์ (Expressionism) ลัทธิสำแดงพลังอารมณ์แนวนามธรรม (Abstract Expressionism) เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งและมองเห็นภาพกว้างของการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยได้ดียิ่งขึ้น

Suwanpakdee, P. (2016). Thai social context in Apichatpong Weerasethakul 's films. **Global Journal of Arts Education**. 6(2), 46-52.

References

- Custen, George F. (1986). Hollywood History and The Production of Culture. **Journal of Communication**, Spring 1986, p.123-132.
- Donald, J & Renov, M. (2008). **Film studies**. London: Sage.
- Penpaisit, D.(2010). **The Analytical Study of Aesthetics In Ajarn Tawe Nandakwang's Paintings**. Bangkok : Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Sewatamra, B. (1990). **Social construction of reality of Thai film non-conventional female characters in 1985-1987**. Master degree thesis in Communication Arts Chulalongkorn University.
- Sungpetch, S. (2009). **Art Exhibition Programme "The Colour of Life 72 years Suthep Sungpetch"**. Bangkok: Amarin Printing & Publishing.